

OPNIEUW „TANDHEELKUNDIGEN” IN DE MAAK

Hoe vaak nog?

Wanneer historici principieel ontkennen dat de geschiedenis zich herhaalt, dan is zulks niet van kracht voor de wijze waarop telkens weer de clandestiene uitoefening der tandheelkunst aanleiding vormt tot het verlenen van een wettelijke status aan nieuwe groepen onbevoegden, te wier behoeve het recht daarop wordt gevindiceerd. Zo ook nu weer.

Men zal zich herinneren dat tijdens de beraadslagingen over de Rijksbegroting voor 1953 in de volksvertegenwoordiging met klem werd aangedrongen op tegemoetkoming aan de tandtechnici, die zich als slachtoffer voordoen bij de vroegere bevoegdverklaringen, waarvan zij waren of werden uitgesloten. De minister van Sociale Zaken, resp. de Staatssecretaris voor Volksgezondheid toonden zich aanstonds bereid te overwegen op welke wijze en in welke mate aan de geuite wens kon worden voldaan. Nadien werd medegedeeld dat een regeling in voorbereiding was en eerlang kon worden tegemoet gezien.

En zo is thans een wetsontwerp ingediend houdende „aanvullende bepalingen tot het verlenen van de bevoegdheid van tandheelkundige” Blijkens de memorie van toelichting heeft het ontwerp ten doel twee groepen onbevoegden: de z.g. „groep van drie” en de „groep van negentien” in de gelegenheid te stellen om van hun bekwaamheid te doen blijken.

Ten tijde van de begrotingsdebatten is te dezer plaatse*) een relaas gegeven van de tragicomedie waarvan de ouverture was vervat in de vorm van het bekende arrest van de Hoge Raad in 1920 en de verschillende wettelijke regelingen vanaf 1925 tot 1939 evenzovele bedrijven hebben gevormd. De bedoeling was er telkens weer op gericht om een illegale toestand door middel van een ondersteld gewoonrecht de rechtsgrond voor een wettelijke regeling, i.c. bevoegdverklaring te verschaffen.

Gelijk bekend ging het oorspronkelijk om 10 tot 15 personen, die door de wijziging van de wet van 1876, regelende de uitoefening der tandheelkunst, bij de inwerkingtreding in Mei 1913 het stilzwijgende recht tot toepassing der tandprothese hadden verloren. Dit aantal mag, gelet op de sterkte van het toenmalige corps gevestigde tandartsen — 291 — zeker niet als te laag geschat worden beschouwd. De in 1925 getroffen voorziening, beoogde door een bevoegdverklaring de z.g. zelfstandig gevestigde tandtechnici voor een bedreiging van hun broodwinning te vrijwaren en de redactie liet, in het licht van de voorgeschiedenis, niets aan duidelijkheid te wensen over.

*) De „eeuwige” tandtechnici. T.v.T. 1953 blz. 874.

Het noodlot heeft gewild dat de uitvoering in handen werd gelegd van de Hoofdinspectie van de Volksgezondheid, welke instantie om niet geopenbaarde redenen daarmede een klucht zonder weerga heeft opgevoerd op kosten van het aanzien der tandheelkunst. Het kwam er op neer dat wie zich voor een „visum” aanmeldde zonder veel onderzoek in het bezit ervan werd gesteld met als gevolg dat het gerucht van de aldaar betoonde tegemoetkoming uit alle hoeken gegadigden te voorschijn lokte. Zo kon het gebeuren dat uiteindelijk 159 personen of wel ruim tien tot vijftien maal zoveel als waarop gerekend was een bevoegdverklaring was uitgereikt. In totaal bedroeg dus het aantal op die wijze gecreëerde „tandheelkundigen” meer dan de helft van dat der practiserende tandartsen!

Wat deze bevoegdverklaarden verbond met het criterium in de wet: toepassen van de volledige tandprothese als beroep vóór 10 Juni 1913, was in feite slechts het geboren zijn vóór 1900 en hierdoor is het te verklaren dat enerzijds lieden waren toegelaten, die op genoemd tijdstip amper de lagere school achter zich hadden, anderzijds mensen die op hun „bewijs van vestiging” het „visum” ontvingen zonder dat zij op dat tijdstip in enige relatie tot de tandtechniek stonden.

Wanneer na zoveel jaren deze details worden opgehaald dan is het alleen maar om te laten zien welke maatstaf van beoordeling door de inspecteurs van de volksgezondheid werd aangelegd. Het doet dan ook ietwat wonderlijk aan in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp te lezen, dat bij het beoordelen der gegadigden een redelijke opleiding en vakbekwaamheid soms zwaarder wogen dan de contraindicatie, gelegen in een te jeugdige leeftijd in 1913. Degenen onder ons die de geschetste gang van zaken van nabij hebben meegemaakt weten nog al te goed dat van een serieuze beoordeling der gegadigden geen sprake is geweest.

De verontwaardiging ook in de Kamer, over deze burlieke uitvoering van de wet leidde, gelijk bekend, tot een revisie, waarbij van 125 personen het „visum” werd ingetrokken; 34 behielden het, dus nog ruim het dubbele van het oorspronkelijk geschatte maximum waarvoor de wet bedoeld was. Dit betekent dat ten minste 20 een bevoegdverklaring hadden ontvangen, zonder dat zij daarop enig recht uit hoofde van zelfstandige werkzaamheid konden laten gelden.

Het is deze onrechtmatige bevoordeling geweest die bij de afgewezenen afgunst uit gevoel van achterstelling heeft gewekt, omdat zij maar al te goed wisten welke van de uitverkorenen rechtens evenmin als zijzelf in aanmerking hadden mogen komen. De teleurstelling van niet mee geprofitteerd te hebben van de uitzonderlijke gelegenheid is de basis waarop het inmiddels klassiek geworden „gedupeerd zijn” is uitgegroeid, hetwelk in de broekas van het politieke sentiment zorgvuldig is opgekweekt en onderhouden.

Over de verschillende gelegenheden waarbij telkens weer een bepaalde groep tandheelkundig bevoegd werd verklaard, behoeft hier niet weer te worden uitgeweid. Men vindt ze in een verhullende terminologie weergegeven in de memorie van toelichting. Tot goed begrip dient

echter te worden gereleveerd dat bij de als „laatste” bedoelde wettelijke regeling in 1939, de toenmalige minister Romme met de verzekering, voortaan de onbevoegde uitoefening met kracht te zullen bestrijden, het verzet van de tandartsen had bezworen en van de Maatschappij als prijs daarvoor de medewerking bij het onderzoek naar de praktische bekwaamheid der betreffende personen had verkregen. Men herinnert zich: de bevoegdverklaringen werden uitgereikt maar de minister bleef verder in gebreke en de onbevoegde uitoefening tierde weldra nog weliger dan ooit tevoren.

Uit bovengenoemde troebele bron van „gedupeerden” is het dat de ministers van Sociale Zaken en Justitie hebben gemeend nogmaals te moeten putten om wederom de lijst der „tandheelkundigen” aan te vullen met een twintigtal tandtechnici. Na hetgeen is opgemerkt omtrent het oorspronkelijke criterium en het geringe aantal personen dat werkelijk daaraan beantwoordde, behoeft het geen betoog dat de onderhavige personen op grond van hun antecedenten, ook maar in geen enkel opzicht in aanmerking komen. De ministers erkennen dan ook in hun karakteristiek van de groep van drie, dat deze op grond van te jeugdige leeftijd in 1913 niet beantwoordde aan de ook later gestelde eis van toelating tot de examens.

Ten aanzien van de tweede groep (van 19) wordt gesteld dat zij in vertrouwen op een juiste uitvoering van de wet van 1925 de gelegenheid hadden verzuimd om van de niet te voorziene vrijgevigheid van de Hoofdinspectie voor de Volksgezondheid gebruik te maken. Zij worden thans beloond voor hun teveel aan respect voor de overheid om te kunnen en durven vermoeden dat met de uitvoering van de wet van 1925 op onvoorstelbare wijze zou worden gesold. De ministers veronderstellen bovendien dat de betrokkenen zich verkeerdelijk hebben laten leiden door de bedoeling van de wetgever, n.l. om de uitsluitend *zelfstandig* gevestigde tandtechnici te hulp te komen en dat zij daarbij niet zo scherpzinnig waren geweest om te ontdekken dat in de wet het onderstreepte woord niet voorkwam. De met succes beloonde „vrijmoedigheid” van andere niet-zelfstandig gevestigden om het visum wèl aan te vragen is thans de grond waarop deze bescheidenen van toen achteraf hiervoor alsnog worden beloond. (Aangezien voor de aanmelding geen fatale termijn wordt bepaald, zullen nog onbekende „gedupeerden” te allen tijde hun rechten eveneens geldend kunnen maken).

Tot dat doel heeft men nu officieel de zelfstandige werkzaamheid vóór 1913 laten vervallen; thans wordt bijgevolg niet méér geëist dan dat de betrokkenen aannemelijk maken „dat zij vóór 10 Juni 1913 reeds werkzaam waren op het terrein der tandheelkunst” (niet tandtechniek, gelijk men allicht zou menen).

Zo luidt thans de considerans van de wet ten behoeve van degenen, die zich „redelijkerwijze gedupeerd kunnen achten”, waarbij de redelijkheid zijn oorsprong vindt in de omstandigheid dat de belanghebbers niet konden bevroeden dat op het terrein der tandheelkunst in 1925 een koe zó gemakkelijk een haas kon vangen.

Het is niet te verwachten dat bij de gebleken gezindheid der volks-

vertegenwoordiging ten gunste der tandtechnici het ontwerp bij de meerderheid een slechte kans zal maken. Men moet echter toch aannemen dat de pour besoin de la cause ingevoerde wijziging in de oorspronkelijke criteria op juridische bedenkingen zal stuiten, al was het slechts omdat hiermede onder het mom van een allerlaatste regeling de deur wordt opengezet voor steeds weerkerende aandrang tot bevrediging van de wensen van nieuwe „redelijk-gedupeerden”. Het lijkt geen twijfel dat daarvan bij elke gunstige gelegenheid gebruik zal worden gemaakt.

Afgezien van de schreeuwend onrechtvaardigheid tegenover hen die met grote opofferingen trachten langs de universitaire weg toegang tot de tandheelkunst te verwerven, bevat het ontwerp een potentiële bedreiging van de gebitsgezondheid. Deze beschermelingen van de beide ministers zijn krachtens hun origine ingesteld op de technische vervaardiging van kunstgebitten. Dit kan in geen deele als een zo essentieel onderdeel worden beschouwd dat daaraan nu ook maar de volledige uitoefening der tandheelkunst kan worden verbonden. Hoe bij deze personen, ook na een praktisch onderzoek naar hun bekwaamheid, behalve kennis en inzicht de onmisbare geestelijke instelling tegenover het wezen en de methodiek van het gebitsbehoud aanwezig kan worden verondersteld, blijft een raadsel. Hun eenzijdig ontwikkelde routine met betrekking tot de tandvervanging sluit geen enkele waarborg in. Men vraagt zich dan ook met zorg af of het tegenover de volksgezondheid als verantwoord kan worden beschouwd om deze personen, die elke wetenschappelijke basis missen en louter over een zekere empirische kennis beschikken, op gevoelsgronden met een bevoegdheid te bekleden die daar ver boven uitgaat. Wij willen nog steeds niet de hoop verliezen dat ten deze het gezonde verstand, zij het slechts bij enkele gezaghebbende figuren in de volksvertegenwoordiging, zal doorbreken. Op die grond zien wij niet zonder spanning het voorlopig verslag tegemoet. B.